

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д. ю. н. Димитър Радев Радев, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“, Университет за национално и световно стопанство, Юридически факултет.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“ по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Майлинда Велчани Махмутай

Тема на дисертационния труд: Философска и теоретична същност на принципа за равенство и недискриминация

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1333/30.04.2025г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертанта Майлинда Велчани Махмутай е родена през 1988г. в Дуръс, Албания. Завършила е специалност Право в Университета в Тирана през 2011 г. От 2012 г. е избрана за асистент в Университета "Александър Моисиу", Дуръс. Преподава дисциплините конституционно право, икономическа и политическа

интеграция, трудово право. През 2024 г. е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка в Катедра Публичноправни науки на Юридическия Факултет на УНСС.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Значимостта на едно дисертационно изследване се определя от дисертабилния избор на темата, както и на пътя на нейното анализиране. Темата е многоаспектна, сложна, и интердисциплинарна. Предмет на дисертационното изследване е генезисът и същността на правния принцип на равенството и недискриминацията като философско-правна и общотеоретична концепция, която ръководи държавните органи при законотворчеството.

Както правилно отбелязва докторанта предвид нарастващата му роля при правосъздаване, включването му в редица вътрешни и международни актове на ЕС, се налага изясняване и извеждане на същност на принципа от позицията на най-фундаменталната правна наука – Философията на правото и Общата теория на правото. Разгледани са широка група многоаспектни въпроси, нееднозначни понятия, свързани с темата. В структурно отношение дисертационният труд отговаря на изискванията за последователно и цялостно разглеждане на поставения научен проблем.

Използваните подходи и методи, приложени в изследването съответстват на предмета му. Правилно и обосновано докторантът е използвал множество подходи за извеждане на генезиса и същността на принципа на равенство и недискриминация. Определящ за изследването е познавателният (епистемологичен) подход към правото. То е анализирано като динамично явление и факт на човешкото съзнание. Приложим към принципа на равенството пред закона, социокултурният еволюционен и смислов подход добавя забраната за дискриминация. Така формалното равенство като основа на закона е уточнено и допълнено с изискването за еднакво третиране

(недискриминация). Към изследването за генезиса и същността на принципа на равенство и недискриминация е приложен и историко-еволюционен, социокултурен подход. Чрез него идеите за равенството са разгледани аналитично-обяснително, а не само хронологично.

В структурно отношение трудът обхваща 212 страници на български език. Направени са общо 305 бележки под линия. Проличава много добро познаване на темата като е използвана богата библиография. Докторантът притежава задълбочена теоретична подготовка като се познават и аргументите на водещи представители на Общата теория на правото у нас като проф. Янаки Стоилов, д.ю.н. Димитър Радев, доц. Михайлина Михайлова, проф. Георги Бойчев и други.

Изложението е изведено в три глави и заключение. Дисертационното изследване анализира следните групи въпроси.

На първо място, е разгледано равенството като централно понятие в рамките на правната философия. Въпросите на равенството са анализирани в контекста както на естественото, така и на позитивното право, както и на обективното и така и на субективното право. Обсъдено е равенството в светлината на човешките права. Детайлно е проучено изискването за недискриминация или еднакво третиране, което в същността си конкретизира и уточнява широкото понятие за формално равенство пред закона. Направен е обоснования извод, че равенството и недискриминацията по своята същност са свързани помежду си, представлявайки двойни изрази на един и същ основополагащ принцип: равното третиране означава липса на дискриминация, докато дискриминацията по своята същност предполага неравно третиране.

От гледна точка на общата теория на правото са анализирани въпросите за основните права, целите и ценностите на правото. Направен е теоретичен анализ на отношението правен принцип – основно право. Утвърдено е и че правната концепция за равенство и недискриминация е правен принцип, който

стои в основата на цялата правна система. Аргументирано е, че правото на равенство и недискриминация като основно право не се покрива, а донякъде съвпада с принципа на равенство и недискриминация. Направен е изводът, че основните права и правните принципи не съвпадат, а се припокриват частично. Защитена е тезата че принципът на равенство и недискриминация изисква активна намеса от страна на държавните органи с оглед неговата функционална роля в правната система, потвърдено и от практиката на СЕО, СЕС – Чл. 6 т. 3 ДЕС и последващите актове.

На трето място, изследвана е различната субстанция и роля на правния принцип и основното право на равенство и недискриминация в правното регулиране. Поставен е акцент върху теоретичната разлика че основното право е конкретизация на принципа, насочена към личността на субектите. Основните права сочат какви са благата (ценностите), предмет на защита. Принципът на равенство и недискриминация като част от принципите на правото, на правото на ЕС, задава изисквания, вменява задължения за следване на смислова посока от държавните органи при създаване на правните норми в позитивното право от страна на публичната власт.

Трета глава „Принципът на равенство и недискриминация в конституциите на България и Албания и в международното право“ анализира отношението към равенството и недискриминацията в рамките на международното законодателство. Направена е сравнителна характеристика на правния принцип на равенството и недискриминацията в конституциите на България и Албания. Анализирани са националните закони за защита на равенството и забраната на дискриминацията. Анализирани са актове на ЕС и на международното право, които инкорпорират правния принцип на равенство и недискриминация.

В заключението на дисертационния труд е направено обобщение на разгледаните теми, като са изведени обосновани изводи с оглед темата на дисертацията.

3. Оценка на научните приноси на дисертационния труд

В дисертационният труд могат да се обособят следните основни приноси:

1. За пръв път в албанската правна доктрина цялостно и на монографично ниво са разгледани и изяснени въпросите, свързани с генезиса и същността на правния принцип на равенство и недискриминация.

2. Обстойно са изследвани темите, отнасящи се до същността на принципа на равенството като историко-еволюционно понятие, имащо своя генезис и развитие във философията на правото. Уточнено е че поради широкото понятие за равенството, изведено като формално равенство, то е конкретизирано с изискването за еднакво третиране (недискриминация), което го развива и допълва.

3. Разграничени са понятията принципи на правото, ценности на правото, основни права.

4. Анализирано и изведено е разграничение между правен принцип и основно право. Направен е извод, че принципът на равенство и недискриминация надхвърля основните права, защото има различни адресат и природа. Аргументиран е изводът, че фундаменталната роля на правния принцип на равенство и недискриминация е да ръководи законодателя при създаване на правните норми, защото носи правен смисъл.

5. Направен е изводът, че принципът на равенство, допълнен и конкретизиран с изискването за недискриминация е насочен към органите на публичната власт като им вменява задължение да имат проактивна законодателна дейност по имплементиране и гарантиране на същността на принципа в позитивното право.

6. Направен е анализ на принципа на равенство и недискриминация в конституциите на Република България и Република Албания. Анализирани са относими актове на ЕС и на международното право, в които принципът е

инкорпориран и които доказват ръководната му смислова роля в процеса на създаване на позитивното право.

4. Оценка на формата и съдържанието на автореферата

Представения автореферат в обем от 68 страници на (български и английски език) съдържа систематично обособени части свързани с актуалността на изследването, цел, задачи и предмет на изследването, методи на изследването, кратко изложение на съдържанието на дисертационния труд обобщение на научните приноси в изследването и тяхното практическо приложение. В обобщение той отговаря на необходимите изисквания и доказва тематичната задълбоченост и пълнота на изследвания научен проблем.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Налице са 8 публикации по темата на дисертацията. От тях 3 са самостоятелни и 3 в съавторство, а 2 са под печат. Горното доказва изпълнение и преизпълнение на законовите изисквания с оглед научната производителност на докторанта.

6. Критични бележки и препоръки

Основната ми препоръка към докторанта е продължаване на научните изследвания за извеждане на собствени теоретични определения към понятията, с които борави.

Заклучение

Представеният дисертационен труд на тема „Философска и теоретична същност на принципа за равенство и недискриминация“ от Майлинда Велчани Махмутаи, е разработен пълно, задълбочено и на необходимото научно равнище. Трудът съдържа научна новост и е обосновано научно допълнение към теорията на държавата и правото и философията на правото. В резултат на изложеното убедено заявявам, че давам положителната си оценка за труда на

дисертанта и предлагам на научното жури да присъди ОНС „доктор“ по научната специалност „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения“ на Майлинда Велчани Махмутай.

08.05.2025

Гр. София

Подпис:

University of National and World Economy

R E V I E W

From: Professor Doctor of Sciences Dimitar Radev Radev, scientific specialty "Theory of State and Law. Political and Legal Doctrines", University of National and World Economy, Faculty of Law.

Subject: dissertation for the award of educational and scientific degree "Doctor" in professional field 3.6. Law, scientific specialty "Theory of State and Law. Political and Legal Studies" at the UNWE.

Author of the dissertation: Mailinda Velchani Mahmutaj

Theme of the dissertation: "Philosophical and theoretical essence of the principle of equality and non-discrimination"

Reason for submitting the review: Participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to the Order No. 1333/30.04.2025 of the Rector of the UNWE.

1. Information about the PhD candidate

Mailinda Velchani Mahmutaj was born in 1988 in Durres, Albania. She graduated in Law from the University of Tirana in 2011. Since 2012, she has been appointed as an assistant professor at Alexander Moisiou University, Durres. She teaches constitutional law, economic and political integration, labour law. In 2024, she was enrolled as a PhD student in the Department of Public Law of the Faculty of Law of the UNWE.

2. General characteristics of the submitted dissertation

The significance of a dissertation research is determined by the dissertation topic choice as well as the way of its analysis. The topic is multifaceted, complex, and interdisciplinary. The subject of the dissertation research is the genesis and essence of

the legal principle of equality and non-discrimination as a philosophical-legal and general-theoretical concept that guides state bodies in law-making.

As rightly noted by the PhD student, given its growing role in law-making, its inclusion in a number of domestic and international EU acts, it is necessary to clarify and derive the essence of the principle from the position of the most fundamental legal science - the Philosophy of Law and the General Theory of Law. A wide group of multifaceted issues, ambiguous concepts related to the topic are examined. Structurally, the dissertation meets the requirements for a coherent and comprehensive treatment of the posed scientific problem.

The approaches and methods used in the study are consistent with its subject matter. Correctly and reasonably the PhD student has used multiple approaches to derive the genesis and essence of the principle of equality and non-discrimination. The cognitive (epistemological) approach to law is the defining one for the study. It is analyzed as a dynamic phenomenon and fact of human consciousness. Applied to the principle of equality before the law, the socio-cultural evolutionary and semantic approach adds the prohibition of discrimination. Thus, formal equality as the basis of law is specified and supplemented by the requirement of equal treatment (non-discrimination). A historical-evolutionary, sociocultural approach is also applied to the study of the genesis and nature of the principle of equality and non-discrimination. Through it, the ideas of equality are examined analytically and explanatorily, not just chronologically.

Structurally, the work covers 180 in English or 212 pages in Bulgarian. There are 305 footnotes in total. There is a very good knowledge of the subject and a rich bibliography is used. The doctoral candidate has a thorough theoretical background, being familiar with the arguments of leading representatives of the General Theory of Law in our country, such as prof. Janaki Stoilov, Professor Doctor of Sciences Dimitar Radev, Assoc. Prof. Mihailina Mihailova, prof. Georgi Boychev and others.

The exposition is presented in three chapters and a conclusion. The dissertation research analyzes the following groups of issues.

Firstly, equality is examined as a central concept within legal philosophy. Issues of equality are analyzed in the context of both natural and positive law, and both objective and subjective law. Equality is discussed in the light of human rights. The requirement of non-discrimination or equal treatment is examined in detail, essentially specifying and refining the broad notion of formal equality before the law. It is reasoned that equality and non-discrimination are inherently linked, being dual expressions of the same fundamental principle: equal treatment implies non-discrimination, while discrimination inherently implies unequal treatment.

From the point of view of the General Theory of Law, the questions of fundamental rights, purposes and values of law are analysed. A theoretical analysis of the relationship between legal principle and fundamental right is made. It is also established that the legal concept of equality and non-discrimination is a legal principle that underlies the entire legal system. It is argued that the right to equality and non-discrimination as a fundamental right does not overlap, but somewhat coincides with the principle of equality and non-discrimination. It is concluded that fundamental rights and legal principles do not coincide but overlap partially. It is argued that the principle of equality and non-discrimination requires active intervention by state authorities in view of its functional role in the legal system.

Third, the different substance and role of the legal principle and the fundamental right to equality and non-discrimination in legal regulation is explored. Emphasis is placed on the theoretical distinction that the fundamental right is a concretization of the principle directed at the personality of subjects. Fundamental rights indicate what are the goods (values) subject to protection. The principle of equality and non-discrimination, as part of the principles of law, of EU law, sets requirements, imputes obligations to follow a meaningful direction by public authorities in the creation of legal norms in positive law by public authorities.

The third chapter "The Principle of Equality and Non-Discrimination in the Constitutions of Bulgaria and Albania and in International Law" analyses the attitude towards equality and non-discrimination in the framework of international law. A

comparative characterization of the legal principle of equality and non-discrimination in the constitutions of Bulgaria and Albania is made. National laws protecting equality and prohibiting discrimination are analysed. EU and international law instruments that incorporate the legal principle of equality and non-discrimination are analysed.

In the conclusion of the dissertation, a summary of the themes examined is made, drawing justified conclusions in view of the topic of the dissertation.

3. Evaluation of the Scientific Contributions of the Dissertation

The following main contributions can be identified in the dissertation:

1. For the first time in the Albanian legal doctrine, the issues related to the genesis and the essence of the legal principle of equality and non-discrimination have been comprehensively and monographically addressed and clarified.

2. Topics related to the essence of the principle of equality as a historical-evolutionary concept, having its genesis and development in the philosophy of law, are thoroughly studied. It is specified that due to the broad notion of equality, derived as formal equality, it is specified with the requirement of equal treatment (non-discrimination), which develops and complements it.

3. The concepts of principles of law, values of law, fundamental rights are distinguished.

4. The distinction between a legal principle and a fundamental right is analysed and derived. It is concluded that the principle of equality and non-discrimination goes beyond fundamental rights because it has different addressee and nature. It is argued that the fundamental role of the legal principle of equality and non-discrimination is to guide the legislator in the creation of legal rules because it carries legal meaning.

5. The conclusion is drawn that the principle of equality, supplemented and specified by the requirement of non-discrimination, is directed to the public authorities by imposing on them the obligation to have proactive legislative activity to implement and ensure the essence of the principle in positive law.

6. An analysis is made of the principle of equality and non-discrimination in the Constitutions of the Republic of Bulgaria and the Republic of Albania. Relevant acts of the EU and of international law in which the principle is incorporated and which prove its guiding meaningful role in the process of creating positive law are analysed.

4. Evaluation of the format and content of the abstract

The abstract presented in the volume of 68 pages in (Bulgarian and English) contains systematically separated parts related to the relevance of the study, the aim, objectives and subject of the study, the methods of the study, a brief statement of the content of the dissertation, a summary of the scientific contributions to the study and their practical application. In summary, it meets the necessary requirements and proves the thematic depth and completeness of the researched scientific problem.

5. Evaluation of publications on the dissertation

There are 8 publications on the topic of the dissertation. Of these, 3 are independent and 3 co-authored, and 2 are in press. The above proves the fulfillment and exceeding of the legal requirements with regard to the scientific productivity of the PhD student.

6. Critical remarks and recommendations

My main recommendation to the PhD student is to continue research to derive his own theoretical definitions to the concepts he handles.

7. Conclusion

The presented dissertation on "The Philosophical and Theoretical Nature of the Principle of Equality and Non-Discrimination" by Mailinda Velchani Mahmutai, has been developed fully, thoroughly and at the required scientific level. The work contains scholarly novelty and is a necessary addition to the theory of state and law and the philosophy of law. As a result of the foregoing, I confidently declare that I give my positive assessment of the dissertation and propose that the scientific jury

award the PhD in the scientific specialty of "Theory of State and Law. Political and Legal Doctrines" to Maylinda Velchani Mahmutai.

08.05.2025

Sofia

Signature:

(Professor Doctor of Sciences, Dimitar Radev)